Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta, kuuleminen 2.10.2024

KEHA-keskuksen lausunto koskien HE 109/2024 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

KEHA-keskus
UF-centret

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus

KEHA-keskuksen lausunto koskien HE 109/2024 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Säästöt

- KEHA-keskus on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus
- Hallitus on päättänyt merkittävistä julkisen talouden sopeuttamistoimista sekä hallitusohjelmassa että kevään 2024 kehysriihessä.
- KEHA-keskus kirjanpitoyksikön toimintamenomäärärahat on budjetoitu työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan pääluokkaan. Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan toimintamenosäästöt vuodelle 2025 ovat 24,7 milj. euroa.
- KEHA-keskus kirjanpitoyksikön toimintamenomäärärahat on vuonna 2025 budjetoitu talousarviotilille 32.01.02 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintamenot. Ao. momentille kohdistuu n. 12,4 milj. euron säästö vuodelle 2025.

KEHA-keskuksen lausunto koskien HE 109/2024 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

TE-palvelu-uudistuksen turvaaminen

- TE-palvelut siirtyvät kuntiin 1.1.2025. TE-palvelu-uudistuksen myötä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan rahoitusta siirtyy kunnille siirtyvien tehtävien osalta osaksi kuntien valtionosuusrahoitusta. Määrärahaa siirtyy kehyksissä se määrä, joka olisi kehyksen mukaan budjetoitu työvoimapalveluiden järjestämiseen valtion talousarviossa tilanteessa, jossa valtio edelleen vastaisi työvoimapalveluiden järjestämisestä.

- KEHA-keskus kirjanpitoyksiköllä nykyisin käytössä olevia määrärahoja siirtyy useilta eri määrärahamomenteilta kuntiin.

- KEHA-keskuksella kuitenkin säilyy ja uudistuksen myötä KEHA-keskukselle myös siirtyy uusia valtakunnallisia vastuita työvoimapalveluihin liittyen.TE24- ja KOTO24 -uudistusten myötä KEHA-keskuksen vastuulla ovat muun muassa työvoima- ja kotoutumistehtävien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen ja neuvontapalvelujen tuottaminen, tiedolla johtamisen tukipalvelut, työttömyysturvaan ja palkkaturvaan liittyviä tehtäviä sekä osaajien maahanmuuton edistäminen osana ns. Work in Finland -toimintoa. KEHA-keskus vastaa 1.1.2025 alkaen mm. työvoimapalvelujen valtakunnallisen tietovarannon, palvelualustan ja asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta.

KEHA-keskuksen lausunto koskien HE 109/2024 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

TE-palvelu-uudistuksen turvaaminen

- Lisäksi KEHA-keskuksen tuleviin tehtäviin kuuluu tulevien työvoimaviranomaisten oikeudellinen tuki ja osaamisen kehittämisen palvelut, joilla varmistetaan yhdenvertaisuuden toteutuminen tiedollisten taitojen ja osaamisen osalta niin, että jokaisella työvoimaviranomaisella on edellytykset lainsäädännön toimeenpanolle.

- Merkittävä uusi tehtävä on TE- ja kotopalveluihin liittyvä arviointiin, seurantaan ja raportoinnin kehittämiseen liittyvä tehtävä. KEHA-keskus rakentaa kuntien käyttöön operatiiviseen johtamiseen tarkoitettua digitaalista raportointiratkaisua, jonka avulla tulevat viranomaiset ja ohjaavat tahot pystyvät ylläpitämään ajantasaista tilannekuvaa sekä kehittämään toimintaa tiedon pohjalta. Arviointitehtävän pohjalta poliittista päätöksentekoa, tavoitteen asetantaa ja näihin liittyvää harkintaa voidaan soveltaa pohjaten yhdenvertaisesti tuotettuun tietoon. Arviointitoiminnan tuloksista hyötyvät ohjaavat viranomaistahot, poliittiset päättäjät niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla, kansalaiset ja työllisyysviranomaiset itse.

- Uusien toimintojen, tietojärjestelmien ja kyvykkyyksien rakentaminen edellyttää riittävää resurssointia lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä, jotta varsinaiseen lisäarvon tuottamiseen voidaan luoda edellytykset. Etenkin tietojärjestelmien kehittäminen vaatii ponnisteluja lähivuosina, jotta tekoälyn ja automaation tuottamat hyödyt pystytään toteuttamaan. Esimerkiksi työttömyysturvan osalta automaation tuottamat potentiaaliset taloudelliset hyödyt ovat merkittäviä, mutta automaation kehittäminen vaatii resursseja, jotta tavoitteisiin päästään.

- KEHA-keskukselle on budjetoitu vuoden 2025 talousarvioon määrärahoja edellä mainittujen tehtävien hoitamiseen. Aika näyttää onko ao. tehtäviin varattu määrärahamitoitus riittävä ao. tehtävien laadukkaaseen hoitamiseen. Nyt jo kuitenkin tiedetään, että valtionhallintoon kohdistuvat säästötoimenpiteet ja niiden aikaistuminen vuodelle 2025, muodostavat riskin, että lisäarvon tuotto vaarantuu eikä pitkän aikavälin säästöjä automaatiota kehittämällä pystytä varmistamaan.

KEHA-keskuksen lausunto koskien HE 109/2024 vp eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Valtion aluehallintouudistuksen turvaaminen

- Hallitusohjelman mukaista valtion aluehallinnon uudistamisen lainsäädäntövalmistelua jatketaan vuonna 2024. Samaan aikaan TE-palvelu uudistuksen kanssa KEHA-keskus on vahvasti mukana myös valtion aluehallinnon uudistamishankkeissa. Valtion aluehallinnon uudistamisen tavoitteena on sujuvoittaa lupaprosesseja ja vahvistaa yhdenmukaista lupa- ja valvontakäytäntöä alueesta riippumatta. Pääperiaatteena on monialaisuus. Ensisijaisesti tämä tarkoittaa lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien kokoamista uuteen perustettavaan monialaiseen virastoon, johon yhdistetään Valvira, Aluehallintovirastot sekä ELY-keskusten Y-vastuualueen tarkoituksenmukaiset tehtävät. ELY-keskusten puitteissa järjestetyn hallinnon osalta lähtökohtana on monialainen valtion aluehallinto, joka kootaan nykyistä vahvemmille alueille Elinvoimakeskuksiin.

- Uudistuksen valmistelussa ja toteuttamisessa tulee turvata riittävät resurssit ELY-keskuksille ja KEHA-keskukselle. KEHA-keskus esittääkin huolensa toimintamenomäärärahoihin kohdistuvista säästöistä ja niiden aikaistumisesta vuodelle 2025. Jos toimintamenomäärärahoihin kohdistuvien säästöjen vuoksi joudutaan tekemään myös henkilöstöön kohdistuvia leikkauksia, on vaarana se, että uusien virastojen valmisteluun ei voida osoittaa henkilöitä tai sitten joudutaan tinkimään lakiin perustuvista palveluista.

- Säästöistä huolimatta, eduskunnan hyväksymien uudistusten läpiviemiseen, tulee turvata riittävät resurssit, jotta uudistukset saadaan vietyä läpi onnistuneesti ja aikataulussa ja jotta saadaan luotua mahdollisimman hyvät lähtökohdat uudistuksille asetettujen tavoitteiden saavuttamiselle. Edellä kerrottujen muutosten ja uudistusten toteuttamisessa ja onnistumisessa KEHA-keskuksella on merkittävä rooli. Tämän vuoksi riittävän resursoinnin varmistaminen on tärkeää, eikä säästötoimia tulisi kohdistaa enempää sektoreille, joilla on vastuita isojen uudistusten läpivienneistä ja edellytykset tuottaa säästöjä valtiontalouteen keskipitkällä aikavälillä.